

**Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile
Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki**

The Relationship Between the Levels of
Democracy in the School Administration and the
Psychological Well-Being of the Teachers

Video Link: <https://youtu.be/1wifzia3xLc>

Hüseyin ASLAN

Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Asst.Prof., Ondokuz Mayıs University, Department of Educational Sciences
huseyarslan@yahoo.com / Orcid ID: 0000-0003-2724-0445

Ayşegül ERÖZYÜREK

Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Bölümü
Ph.D. Student, Gazi University, Department of Educational Administration
erozyurekayse@hotmail.com/ Orcid ID: 0000-0002-7389-6835

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 07.05.2021
Kabul Tarihi / Accepted : 15.11.2021
Yayın Tarihi / Published : 27.12.2021
Yayın Sezonu : Ekim-Kasım-Aralık
Pub Date Season : October-November-December

Atıf/Cite as: Aslan, H. & Erözyürek, A. (2021). Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (4) , 3711-3741 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/66167/933926>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki * **

Öz

Bu araştırma, okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Karabük ili ve ilçelerinde bulunan MEB'e bağlı resmi ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan 2615 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, bu okullarda görev yapan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 833 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi anketi, Zencirci (2003) tarafından geliştirilen "Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği" ve Telef (2013) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış olan 8 maddelik "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın tüm istatistik analizleri SPSS 14,0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde frekans, yüzdeler dağılımı, aritmetik ortalama, standart sapma, Kolmogorov Smirnov Testi, Scheffe Testi, t Testi, tek yönlü varyans analizi ANOVA, Levene's Testi, Tamhane Testi ve Çoklu Regresyon Analizleri kullanılmıştır. Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği'nin çalışma grubuna uygulanması sonucunda, öğretmenlerin yöneticileri "çoğu zaman" demokratik algıladıkları görülmüştür. Yönetimi demokratik bulma düzeyleri; cinsiyet, öğrenim durumu, okul türü ve okuldaki çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Medeni durum, mesleki kıdem değişkenlerine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algılarında anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin çalışma grubuna uygulanması sonucunda, çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin genel olarak "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları cinsiyet, okuldaki çalışma süresi ve branş değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve okul türü değişkenleri açısından öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Araştırma sonucunda okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu ve okul yönetiminin demokratiklik düzeyinin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Eğitim, Öğretmen, Demokrasi, Psikolojik İyi Oluş,

* Bu makale yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığının 01.03.2018 Tarih, 2018/27-71 Sayılı kararı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.

The Relationship Between the Levels of Democracy in the School Administration and the Psychological Well-Being of the Teachers

Abstract

This study was conducted to determine the relationship between the democratic level of school management and the psychological well-being of teachers. Correlational screening model was used in the research. The population of the research consists of 2615 teachers working in official primary, secondary and high schools affiliated to the Ministry of National Education in the province of Karabük and its districts in the 2017-2018 academic year. The sample of the study consists of 833 teachers working in these schools and selected by simple random sampling method. Data collected via personal information questionnaire, "The Democratic Level of Management Scale" developed by Zencirci (2003) and the "Psychological Well-Being Scale" with 8 articles, whose Turkish validity and reliability study was conducted by Telef (2013). All statistical analyzes of the research were carried out with the SPSS 14.0 program. Frequency, percentage distribution, arithmetic mean, standard deviation, Kolmogorov smirnov test, Scheffe Test, t Test, one-way variance analysis ANOVA, Levene Test, Tamhane Test and multiple regression analyzes were used in the analysis of the research data. As a result of the application of the Democratic Level of Management Scale to the study group, it was observed that teachers "mostly" perceive the administrators as democratic. Levels of finding the management democratic showed a significant difference according to the variables of gender, education level, type of school and working time in school. As a result of the application of the Psychological Well-Being Scale to the study group, it was observed that the psychological well-being levels of the teachers in the study group were generally at the level of "I agree". The psychological well-being of the teachers showed a significant difference according to the variables of gender, working time at school and branch. No significant difference was observed in psychological well-being of the teachers in terms of variables of marital status, professional seniority, educational background and school type. As a result of the research, it was concluded that there is a positive significant relationship between the level of democracy of school management and psychological well-being of teachers, and that the level of democracy of school management is a significant predictor of teachers' psychological well-being.

Keywords: Management, Education, Teacher, Democracy, Psychological Well-being.

Giriş

İnsan doğası itibarıyla yalnız başına hayatını sürdürebilecek bir varlık değildir. Var olduğu ilk günden bu yana yaşamını devam ettirebilmek, çeşitli tehlikelerden korunabilmek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için diğer insanlarla bir araya gelerek topluluklar oluşturmuştur (Esen ve Nebioğlu, 1967). Topluluklar toplum halini aldıktan sonra din kurallarıyla yönetilmeye başlamış ancak toplulukların büyümesi ve ihtiyaçların artması gibi nedenlerden dolayı bu kurallar yetersiz hale gelmiştir. İnsanın örgütlenmesiyle başlayan süreç, demokrasinin temellerinin atılmasına sebep olmuştur. İnsanı yönetmek anlamına gelen demokrasi kavramının eğitim yönetimi sürecinde, eğitim yöneticisi ve öğretmen ilişkilerinde önemli bir etken olacağı düşünülmektedir. Demokrasi kavramının içerisinde barındırdığı değerlerin, yöneticilerin kurum yönetiminde kullanabilecekleri tutum ve davranışlar olması beklenir. Demokratik yönetici, yöneticilik özelliğini kullanırken yetkilerini izleyicilerle paylaşır. Bu sebeple yönetici amaçların, stratejilerin, plan ve programların belirlenmesinde, iş bölümü yapmada astları ile fikir alışverişi yaparak onlara önderlik etmeye önem verir (Eren, 1998). Okulun vazgeçilmez öğelerinden olan öğretmenler için, içerisinde buldukları örgütte demokratik yönetim anlayışının hâkim olup olmadığı, katılım, özgürlük ve özerklik noktasında ne hissettiklerinin psikolojilerine etkili olacağı düşünülmektedir. Bireyin psikolojik olarak kendini nasıl hissettiği hangi görevi yapıyor olursa olsun önemlidir. Eğitim kurumlarında yöneticiler tarafından ortaya konan demokratik tutum ve davranışlara ilişkin öğretmen algıları ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini ortaya çıkarmak bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Demokrasi ve Demokratik Okul Yöneticisi

Demokrasi, halkın kendi kendisini yönetmesini gerektiren çok önemli ve en çağdaş yönetim tarzıdır. Demokratik düzenin sürmesi ve demokrasi idealinin en iyi şekilde uygulanmasında, gelecek nesillerin bu idealin değerlerini paylaşmaları ve sorumluluklarını üstlenmeleri temel unsurdur (Aydın, 2015) Demokrasi yönetimi, gelişime açık bir süreçtir. Yönetici ve yönetilen dengesinin sağlandığı, insan olmanın onuruna yaraşan bir yönetim şekli için imkânlar her gün artmaktadır. Bu sebeple daha iyi bir yönetim şekli bulunana kadar, kendinden öncekilere kıyasla yüksek düzeyde çözüm imkânları yaratan ve içerisinde karşıtlarını da barındıran bir yönetim biçimi olarak demokrasi değerlendirilmektedir (Yetkin, 1996). Demokratik yönetim şeklinde katılım, özgürlük ve özerklik kavramları en önemli unsurlardandır. Demokratik yönetimlerde katılım; iş birliğine dayalı hareket etmeyi beraberinde getiren bir süreçtir. Demokratik katılımın gerçekleşebilmesi için örgütlerde yönetici konumunda olan kimselerin, diğer kişilerin söz sahibi olmalarına ve taleplerine destek vermeleri gerekmektedir (Meyer, 2014). Özgürlük, bireysel özgürlükten örgüte, düşünme ve ifade özgürlüğünden, inanma ve yaşama özgürlüğüne kadar çok geniş kapsam alanına sahiptir. Bu geniş kapsam alanına rağmen demokrasilerdeki özgürlükten bahsedildiğinde söz konusu sadece bireylerin özgürlükleridir

(Yeşil, 2002). Demokratiklik ile ilgili bir diğer unsur olan özerklik ise bireysel, örgütsel birim bağlamında üretim ve yönetim sürecinde, örgütsel hedefler doğrultusunda, kendi ilke değerlerine dayalı, bağımsız olarak eylem ve üretim etkinliğinde bulunmadır (Başaran, 1982).

Okul yönetimi, okulun politikalarını ve amaçlarını gerçekleştirmek için var olan kaynakları örgütleyerek en etkili biçimde kullanır (Bursalıoğlu, 1994). Okul yöneticisi, bir okulda belirlenen amaçların yerine getirilebilmesi için tüm işgörenleri örgütleyen, mevcut çalışmalara yön verip, koordinasyon ve denetimi sağlayan, bakanlığın belirlemiş olduğu amaçlar doğrultusunda eğitim kurumlarını yaşatan ve okulu etkin tutan kimselerdir (Gürsel, 1995). Eğitim kurumlarının uygulama alanı olan okulların demokratik değer ve demokratik ilkelere göre yönetilmesi zorunludur. Bu zorunluluk demokratik toplumun geleceği açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Yöneticilik özelliği her yönetimde olduğu gibi okul yönetiminde de farklılık gösterebilmektedir. Bunlardan biri demokratik okul yöneticiliğidir. Bursalıoğlu'na (1994) göre yöneticiler tutum ve davranışları açısından dört gruba ayrılırlar. Yönetici türlerinden biri olan demokratik yönetici; astlarına karar alma sürecine katılma olanağı veren, çalışma arkadaşlarıyla birlikte iş yapmayı öneren, tarafsız ve akılcı yöntemler izlemeye özen gösteren kişilerdir. Bu demokratik yönetici özelliklerini uygulayarak eğitim örgütündeki yapı ve işleyişin demokratikleştirilmesi sağlanabilir.

Demokratik okul yöneticileri; kendisini bulunduğu yerin en üst yetkilisi veya amiri gibi görmeyen, örgütün hedeflenen amaçlarına ulaşmasında çalışma arkadaşlarıyla iş birliği yapan kişilerdir. Birlikte çalıştığı insanlara kıymetli olduklarını hissettiren, küçük hatalarını görmezden gelirken sıkıntılı hallerinde yardımcı olmaktan çekinmeyen, çalıştığı paydaşlardan geri bildirimler alan ve her şeyin en iyisini, en doğrusunu kendi biliyormuş gibi bir tavır takınmayan kimselerdir (İlgar, 2000). Demokratik yönetici, yöneticilik özelliğini kullanırken yetkilerini izleyicilerle paylaşır. Bu sebeple amaçların, stratejilerin, plan ve programların belirlenmesinde, iş bölümü yapmada astları ile fikir alışverişi yaparak onlara önderlik etmeye önem verir (Eren, 1998). Yöneticilerin ortaya koydukları bu tutum ve davranışları, işgörenlerin örgüte ilişkin algıları ve çalışma performansları üzerinde etkili olmaktadır. (Açkalın, 2016). Okulların demokratik değerlerin yaşatıldığı yerler olabilmesi için yöneticilerin demokratik değerlere sahip olması gerekmektedir. Yönetimin demokratik değerler çerçevesinde gerçekleşmesinde de, çalışmanın ölçek alt boyutlarını da oluşturan; işgörenlerin yönetime *katılma* hakkına sahip olması, *mesleki özgürlük* ve *mesleki özerkliğe* saygı duyulması belirleyici olmaktadır.

Psikolojik İyi Oluş

Psikoloji, insanların iyi hissetme ve mutluluğu arama çabalarını bilimsel yöntemlerle araştıran bir disiplindir. İyi hissetme, güçlü olma, mutluluk, iyi oluş ilk çağlardan bu yana üzerinde fazlasıyla durulan konulardan biri olmuştur. Bu kavramlar pozitif psikolojinin özünü oluşturmaktadır. Pozitif

psikoloji, insanların yaşadığı olumlu duygular üzerinden, mevcut yaşam ve iş kalitelerini arttırmayı amaçlamaktadır (Sezgin ve Erdoğan, 2015) Psikolojik iyi oluş kavramı, kişinin kendisine dair olan algılarının olumlu olması, kendi kararlarından, kendisinden, verdiği kararlardan memnuniyet duyması, çevredeki diğer kişilerle güvenilir ve samimi ilişkiler geliştirebilmesidir. Aynı zamanda kişinin kendi gereksinim ve arzularını karşılayabilecek biçimde çevreyi biçimlendirmesini, kimseye bağımlı olmadan davranışta bulunabilmesini, hayat ile ilgili amacının ve hayatının anlamının olmasını, kendi potansiyelinin sınırlarını bilmesini ve bu potansiyeli geliştirmeye çabalamasını ifade etmektedir (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002).

Psikolojinin pozitif yönünün ihmal edilmeye başlandığının düşünüldüğü bir evrede, bu yanlış anlaşılmayı düzeltmek, açık olan bu boşluğu doldurmak amacıyla ve kişinin olumlu yanlarını incelemek amacıyla psikolojik iyi oluş olgusu ortaya çıkmıştır (Akın, 2009). Psikolojik iyi oluş kavramı, bireyin kendisinin ve yaşamının nasıl değerlendireceği hakkında bilgi verir. Psikolojik iyi oluş, insanların iyi olmasından öte bir kavramdır. Kişinin kendisini iyi hissedip, yaşama dair iyi izlenimler elde etmesi ve üretmeyi kapsamaktadır (Forgeard, Jayawickreme, Kern ve Seligman, 2011). Psikolojik iyi olmayı doğrusal bir zeminde tek boyutlu olarak düşünmemek gerekmektedir. Çünkü bu kavramın birçok yönü ve farklı boyutları vardır (Ryff, 1989: 1995).

Psikolojik iyi oluş kavramının herkesçe kabul gören tek bir tanımı yoktur. Bunun nedeni kavramın oluşumunda pek çok etken olması ve kavramın çok boyutlu bir yapıda olması olabilir. Ancak günümüzde kullanılıyor olduğumuz anlamıyla bilim terminolojisine psikolojik iyi oluş kavramını oturtan kişi Carol Ryff'dır (Ryff, 1989). Ryff'in (1989) iyi oluş kuramında psikolojik iyi oluşu oluşturduğunu söylediği altı boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar; kendini kabul, özerklik, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hâkimiyet, yaşam amacı ve kişisel gelişimdir (Ryff, 1989). Bu altı boyutun, iyi oluşu tüm derinliği ile kapsadığı ifade edilmektedir. Bu alt boyutlar;

Kendini kabul, kişinin geçmişini kabul ederek, kendinde eksik olan yanlarını da bilerek olumlu bir tutum takınmasıdır (Ryff, 1989). *Özerklik*; öz kararlılık, bağımsızlık ve bağımsız davranışlar geliştirebilme, zorunlu gelen kültürlenmeye karşı direnç göstermek, karar verebilmek için onay aramayan ve karar mekanizmasında belirleyici rolü üstlenmektir. *Diğerleriyle olumlu ilişkiler*; diğer kişilere karşı şefkat, sevgi, güçlü bir empati ve arkadaşlık kurmada sorun yaşamama, başkalarıyla tanışma yeteneği geliştirmektir (Ryff, 1989). *Çevresel kontrol*; bireyin kendi psişik yapısına uygun ortamları tercih etme ve bu çevreyi kendi duygu durumuna göre yaratma yeteneği olarak tanımlamaktadır. *Yaşam amacı* duygusu sayesinde birey; hayatın amacını kavrar, yaşamına bir yön kazandırır, hayat boyu kendini geliştirir, yaşamda üretken ve yaratıcı olmanın yanında amaç ve hedeflerini duygusal anlamda birleştirir ve olumlu bir düşünceye sahip birey iyi niyetleri sayesinde hayatının anlamlı olduğu bilincine varır (Ryff, 1989). *Kişisel*

gelişim; kişinin kendini gerçekleştirme ve potansiyelinin farkında olmasıdır. Kendinin farkında olan birey sabit durmak yerine sürekli değişmekte ve gelişmektedir.

Literatür incelendiğinde okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile ilgili ayrı ayrı yapılan araştırmalara rastlamak mümkündür. Öğretmenlerin görevlerini sürdürdükleri süreçte psikolojik olarak iyi hissediyor olmalarının tüm paydaşlara olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir. Buradan hareketle öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarına, görev yaptıkları kurumdaki yöneticinin baskın yönetim tarzının etki edip etmeyeceği belirlenmeye çalışılmıştır. Alanda yönetimin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki hakkında çalışmaya rastlanmamıştır. Mevcut çalışmanın bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt Amaçlar

1. Öğretmen görüşlerine göre okul yönetiminin demokratiklik durumları hangi düzeydedir?
2. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyleri; cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü, kurumda çalışma süresi ve branş değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları hangi düzeydedir?
4. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri; cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, öğrenim durumu, görev yapılan okul türü, kurumda çalışma süresi ve branş değişkenleri bakımından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. İlişkisel taramalar, iki ve ikiden daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini inceleyen, neden-sonuçla ilgili ipuçları elde etmek amacıyla yapılan taramalardır (Karasar, 1984).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Karabük ili ve ilçelerinde yer alan; ilkokul (58), ortaokul (72), lise (45) de görev yapan 2615 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini; basit tesadüfî örnekleme yöntemine göre seçilen 833 öğretmen oluşturmuştur. 2000-3000 evren üzerinde seçilmesi gereken en az örneklem sayısının 322, en fazla örneklem sayısının 500 kişi olması gerektiği (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015) göz önüne alındığında araştırma için belirlenen örneklemin yeterli olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenen "Kişisel Bilgi Formu", okul yönetiminin demokratiklik düzeyini belirlemek için "Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)" ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek amacıyla "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİÖÖ)" kullanılmıştır. Bu araçlardan ilki katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyet, branş, medeni durum, mesleki kıdem, okuldaki görev süresi, öğrenim durumu ve görev yapılan okul türü) belirlemeye yönelik bir ankettir. Araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli etik kurul izni alınmıştır.

İkinci veri toplama aracı Zencirci (2003), tarafından geliştirilen "Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)" dir. Ölçek katılım, özgürlük, özerklik olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Katılım boyutunda 24, özgürlük boyutunda 11, özerklik boyutunda 13 maddeden oluşmaktadır. Listelenen maddeler, her biri ayrı likert tipi ölçek formunda düzenlenmiştir. Zencirci(2003) tarafından, ölçeğin iç tutarlılık düzeyi Cronbach Alpha değeri 0.95 olarak hesaplanmıştır

Üçüncü veri toplama aracı, Telef (2013) tarafından Türkçe geçerlilik-güvenilirlik çalışması ve uyarlaması yapılmış olan 8 maddelik "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" dir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri; .54 ile .76 arasında hesaplanmıştır. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Psikolojik İyi Oluş Ölçeklerinin alt boyutlarından özerklikle; .30, çevresel hakimiyetle; .53, bireysel gelişimle; .29, diğerleri ile olumlu ilişkilerle; .41, yaşam amaçlarıyla; .38, öz-kabulle; .56 ve toplam psikolojik iyi oluş ile; .56 düzeyde ilişki bulunmuştur. Çalışmadaki ölçek güvenilirlik katsayıları (cronbach alfa) değerleri; Psikolojik iyi oluş toplam, .92 olarak belirlenmiştir. Psikolojik İyi oluş ölçeğinin madde toplam korelasyonlarının .41 ile .63 arasında değişiklik gösterdiği ve t-değerlerinin anlamlı olduğu saptanmıştır (p<.001).

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla ilk olarak ilgili kurumlardan ve kişilerden izinler alınmıştır. İlk aşamada yanıtlanmış 850 anket araştırmacı tarafından tek tek incelenmiş ve sağlıklı doldurulmamış 17 anket iptal edilmiştir. 833 anketin sağlıklı bir şekilde doldurulduğu anlaşıldıktan sonra, toplanan tüm ölçeklere birer kod numarası verilmiştir. Sırayla SPSS programında veri girişleri yapılmış ve veri analizi işlemlerine geçilmiştir.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmanın tüm istatistik analizleri SPSS 14,0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sürekli değişkenleri olan Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ) ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) puanlarının dağılımlarının dağılımı için Kolmogorov Smirnov testi yapılmış, her iki test için de dağılımların normalliği sınanmıştır. Kolmogorov Smirnov testlerinde elde edilen "z" değerlerinin istatistiksel açıdan anlamsız sonuçlar vermesi üzerine ($p>.05$) puan dağılımlarının normal olduğu kabul edilmiştir. Bu elde edilen sonuç ve skewness (çarpıklık) değerinin 1.00'ın altında olması nedeniyle, araştırmada parametrik istatistik tekniklerin kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde frekans, yüzdelik dağılım, aritmetik ortalama, standart sapma, t Testi, tek yönlü varyans analizi ANOVA, Levene's Testi, Tamhane Testi ve Çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır. ANOVA'da istatistiksel açıdan farklılık bulunduğu durumlarda bu kümülatif farklılığın hangi ikili gruplar arasında kaynaklandığını belirlemek için post-hoc tekniklerden Scheffe veya Tamhane çoklu karşılaştırma testi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bütün sonuçlar çift yönlü olarak sınanmış ve anlamlılık düzeyi en az 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1' de örneklem grubunun demografik değişkenlere göre frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Evrenini Oluşturan Okul ve Öğretmen Sayıları

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	438	%52.6
	Erkek	395	%47.4
Medeni Durum	Bekâr	293	%35.2
	Evli	540	%64.8
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	214	%25.7
	6-10 yıl	195	%23.4
	11-15 yıl	140	%16.8
	16 -20 yıl	135	%16.2
	21 yıl ve üstü	149	%17.9
Öğretim Durumu	Lisans	630	%75.6
	Lisansüstü	203	%24.4
Görev Yapılan	İlkokul	186	%22.3
Okul Türü	Ortaokul	239	%28.7
	Lise	408	%49
Okuldaki Görev Süresi	5 yıl ve altı	612	%73.5
	6 yıl ve üstü	221	%26.5
Branş	Türkçe-Edebiyat	86	%10.3
	Matematik	71	%8.5
	Fen Bilimleri	75	%9

Sosyal Bilimler	91	%10.9
Yabancı Diller	103	%12.4
Beden-Müzik-Resim	76	%9.1
Sınıf Öğretmeni	151	%18.1
Meslek Dersleri	105	%12.6
Din Bilgisi	23	%2.8
Psikoloji-Felsefe-PDR	37	%4.4
Okul Öncesi	15	%1.8
TOPLAM	833	100

Katılımcıların %52'si kadın, %47'si erkek; %64,8 evli, %35,2 'si bekâr; %25,7'si 1-5 yıl, %23,4'ü 6-10 yıl, %17,9'u 21 yıl ve üstü, %16,8'i 11-15 yıl, %16,2'si 16-20 yıl kıdeme sahip; %75,6'sı lisans, %24,4'ü lisansüstü mezun, %49'u lisede, %28,7'si ortaokulda, %22,3 'ü ilkokulda görev yapmakta, %73,6'sı 5 yıl ve altı, %26,5'i 6 yıl ve üstü kıdemlidir. Branş değişkeni açısından; %18,1'i sınıf öğretmeni, %12,6'sı meslek dersleri öğretmenleri, %12,4 ile yabancı diller, %10,9 sosyal bilimler ve %10,3 Türkçe ve Edebiyat, diğer branş öğretmenlerinin yüzdeleri 10'un altında kalmıştır.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistiksel Bulgular

Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistiksel Değerler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistiksel Değerler

Ölçek	N	\bar{X}	ss
Katılım	833	3,43	.89
Özgürlük	833	3,68	.77
Özerklik	833	4,01	.72
Ölçek Toplam	833	3,57	.73

Ölçeğin bütününe ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının ortalaması $X= 3,57$ ile "çoğu zaman" aralığında bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları; katılım alt boyutuna $X= 3,43$ "çoğu zaman", özgürlük boyutunda $X= 3,68$ "çoğu zaman" ve özerklik boyutunda $X= 4,01$ "çoğu zaman" aralığında olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu genel anlamda öğretmenlerin, yöneticilerini "çoğu zaman" demokratik bulduklarını göstermektedir.

Örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre "yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği" ne ilişkin t-testi sonuçları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyet Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Katılım	Kadın	38	3,46	22,01	1,00	831	.31
	Erkek	95	3,40	20,79			

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki

Özellik	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Özgürlük	Kadın	38	3,74	8,61	2,20	831	.028*
	Erkek	95	3,62	8,33			
Özerklik	Kadın	38	3,81	8,36	4,03	831	.000***
	Erkek	95	3,63	8,98			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Cinsiyet değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” alt boyut toplamlarından olan “özgürlük” (t= 2.20, p<.05) ve “özerklik” (t= 4.03, p<.05) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir. Kadın öğretmenlerin özgürlük ve özerkliğe ait algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyi, erkek öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Katılım alt boyutunda ise cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Örneklem grubunun *medeni durum* değişkenine göre “yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği” alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Medeni Durum Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Alt Boyut	Medni durum	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Katılım	Bekâr	93	3,43	21,94	-.03	831	.97
	Evli	40	3,43	21,19			
Özgürlük	Bekâr	93	3,66	8,92	-.63	831	.52
	Evli	40	3,69	8,26			
Özerklik	Bekâr	93	3,69	8,67	-1.04	831	.29
	Evli	40	3,74	8,77			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Medeni durum değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” alt boyut toplamlarının hiçbirinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir.

Örneklem grubunun mesleki kıdem değişkenine göre “yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği”ne ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt boyut	Kıdem	N	\bar{X}	ss	sd	F	p
Katılım	1-5 yıl	214	3,47	22,44	4-82	1,33	.25
	6-10 yıl	195	3,41	21,44			
	11-15 yıl	140	3,29	21,32			
	16-20 yıl	135	3,47	19,15			
	21 yıl ve üstü	149	3,51	21,94			
	Toplam	833	3,43	21,44			

Özgürlük	1-5 yıl	214	3,67	9,42	4-82	2,10	.079
	6-10 yıl	195	3,64	7,69			
	11-15 yıl	140	3,60	8,53			
	16-20 yıl	135	3,67	8,24			
	21 yıl ve üstü	149	3,84	8,17			
	Toplam	833	3,68	8,50			
Özerklik	1-5 yıl	214	3,72	9,66	4-82	,66	.61
	6-10 yıl	195	3,73	8,45			
	11-15 yıl	140	3,65	8,43			
	16-20 yıl	135	3,76	7,52			
	21 yıl ve üstü	149	3,76	9,06			
	Toplam	833	3,72	8,74			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Mesleki kıdem değişkenine göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ) Ölçeği” alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir.

Örneklem grubunun *öğrenim durumu* değişkenine göre “yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği”ne ilişkin ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t-testi sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Alt Boyutlarına İlişkin Bağımsız t-Testi Sonuçları

Alt Boyut	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Katılım	Lisans	30	3,45	21,4	.97	831	.33
	Lisansüstü	03	3,38	21,5			
Özgürlük	Lisans	30	3,68	8,55	.25	831	.80
	Lisansüstü	03	3,67	8,34			
Özerklik	Lisans	30	3,77	8,57	3,39	831	.001***
	Lisansüstü	03	3,59	9,02			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Öğrenim durumu değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” “özerklik” ($t= 3.39$, $p<.001$) alt boyut toplamlarında istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Lisans mezunu olan öğretmenlerin algıladığı özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik düzeyi, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir. “Katılım” ve “özgürlük” alt boyut toplamlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir.

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki

Okul türü değişkenine göre “yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği”ne ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Okul Türü Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt boyut	Okul Türü	N	\bar{X}	ss	sd	F	p	Fark
Katılım	İlkokul (1)	186	3,48	20,99	2-830	2,26	.10	
	Ortaokul	239	3,51	21,93				
	(2)							
	Lise (3)	408	3,36	21,29				
	Toplam	833	10,35	21,44				
Özgürlük	İlkokul(1)	186	3,68	8,78	2-830	2,75	.06	
	Ortaokul	239	3,77	8,48				
	(2)							
	Lise (3)	408	3,63	8,35				
	Toplam	833	11,08	8,50				
Özerklik	İlkokul (1)	186	3,74	8,61	2-830	6,28	.002**	2-3
	Ortaokul	239	3,84	8,52				
	(2)							
	Lise (3)	408	3,65	8,81				
	Toplam	833	11,23	8,74				

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okul türü değişkenine göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) sadece “özerklik” alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir (p<.01). Görev yaptıkları okul türleri farklı öğretmenlerin yönetimin “katılım” ve “özgürlüğe” yönelik demokratikliklerini algılama özellikleri birbiriyle benzerlik göstermektedir. ANOVA’da elde edilen bu anlamlı farklılıklar üzerine ikili gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek üzere; varyansların homojen olması nedeniyle post-hoc tekniklerden Scheffe testi kullanılmıştır.

Okul türü değişkenine göre yönetimin demokratiklik düzeyine ilişkin Scheffe testi sonucunda ortaokulda görev yapan öğretmenlerin “özerklik” boyutunda yönetimi demokratik bulma düzeyleri, lise öğretmenlerinden anlamlı derecede daha yüksektir (p<.01). Bu bulgunun sonucuna göre ortaokulda görev yapan öğretmenler lisede görev yapan öğretmenlere göre yönetimi daha demokratik bulmaktadırlar.

Okulda çalışma süresi değişkenine göre “yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği”ne ilişkin ölçek alt boyut ortalamaları arasındaki farklılığı belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t-testi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Görev Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Alt Boyut	Kurum kıdem	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Katılım	5 yıl ve altı	12	3,41	22,04	-0,97	831	.32
	6 yıl ve üstü	21	3,48	19,69			
Özgürlük	5 yıl ve altı	12	3,64	8,65	-2,39	831	.01*
	6 yıl ve üstü	21	3,79	7,97			
Özerklik	5 yıl ve altı	12	3,69	8,96	-2,17	831	.03*
	6 yıl ve üstü	21	3,81	8,01			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)”, “özgürlük” (t= -2,39, p<.05) ve “özerklik” (t= -2,39, p<.05) alt boyut toplamlarında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Görev yapılan okuldaki çalışma süresi 6 yıl ve üstü olan öğretmenlerin algıladığı özgürlük ve özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik özelliği görev yapılan okuldaki çalışma süresi 5 yıl ve altında olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. “Katılım” alt boyut toplamlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir.

Branş değişkenine göre “yönetimin demokratiklik düzeyi ölçeği”ne ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Branş Değişkenine Göre Yönetimin Demokratiklik Düzeyine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Branş	N	\bar{X}	ss	sd	f	P
Katılım	Türkçe- Edebiyat	86	3,26	23,30	10-82	1,81	.055
	Matematik	71	3,37	18,48			
	Fen Bilimleri	75	3,46	22,57			
	Sosyal Bilimler	91	3,42	22,28			
	Yabancı Diller	103	3,27	19,70			
	Beden- Müzik- Resim	76	3,67	20,82			
	Sınıf	151	3,48	22,38			

**Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki**

	Öğretmeni						
	Meslek	105	3,49	20,42			
	Dersleri						
	Din Bilgisi	23	3,45	17,64			
	Psikoloji- Felsefe- PDR	37	3,29	21,82			
	Okul Öncesi	15	3,91	22,79			
	Toplam	833	3,46	21,44			
Özgürlük	Türkçe- Edebiyat	86	3,58	8,76	10-82	2,038	.027*
	Matematik	71	3,69	7,39			
	Fen Bilimleri	75	3,69	8,52			
	Sosyal Bilimler	91	3,70	9,26			
	Yabancı Diller	103	3,45	8,40			
	Beden- Müzik- Resim	76	3,69	7,74			
	Sınıf Öğretmeni	151	3,70	9,27			
	Meslek	105	3,82	7,61			
	Dersleri						
	Din Bilgisi	23	3,83	9,06			
	Psikoloji- Felsefe- PDR	37	3,72	7,32			
	Okul Öncesi	15	4,14	7,95			
	Toplam	833	3,72	8,50			
Özerklik	Türkçe- Edebiyat	86	3,64	8,94	10-82	1,96	.035*
	Matematik	71	3,68	7,20			
	Fen Bilimleri	75	3,64	10,03			
	Sosyal Bilimler	91	3,65	8,64			
	Yabancı Diller	103	3,74	8,03			
	Beden- Müzik- Resim	76	3,98	8,08			

Sınıf Öğretmeni	151	3,76	9,36
Meslek Dersleri	105	3,70	8,09
Din Bilgisi	23	3,84	10,09
Psikoloji- Felsefe- PDR	37	3,57	9,50
Okul Öncesi	15	3,94	6,24
Toplam	833	3,74	8,74

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Branş değişkenine göre “Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği (YDDÖ)” alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde “özgürlük” ve “özerklik” alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir (p<.05). Farklı branşlardaki öğretmenlerin özgürlük ve özerkliğe yönelik yönetimin demokratik bulma düzeyleri birbirinden farklılaşmıştır. ANOVA’da “özgürlük” ve “özerklik” alt boyut puan ortalamaları arasında kümülatif bir farklılık çıkmasına rağmen, post-hoc tekniklerden kullanılan Scheffe testinin alfa tipi hataya çok duyarlı olması nedeniyle hiçbir ikili grup karşılaştırmasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar elde edilememiştir.

Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Bulgular

“Psikolojik iyi oluş ölçeği” toplam puanlarının tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puanlarının Tanımlayıcı İstatistik Değerleri

Ölçek	N	\bar{X}	Ss
Toplam	833	5,67	1,07

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği 7’li likert tipi değerlendirmeye sahip 8 maddeden oluşmuştur. Yapılan bu çalışmada psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puan ortalaması $\bar{X}= 5,67$ “katılıyorum” olarak bulunmuştur. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ortalamasının üstündedir. Başka bir ifade ile bu sonuç öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin ortalamasının üzerinde iyi olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Örneklem grubunun *cinsiyet* değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” toplam puan ortalamaları arasındaki farklar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki

Tablo 11: Cinsiyet Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	Kadın	38	5,78	7,57	2,90	831	.004**
	Erkek	95	5,56	9,55			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Cinsiyet değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir (t=2,90, p<.01). Kadın öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği, erkek öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Örneklem grubunun *medeni durum* değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” toplam puan ortalamaları arasındaki farklar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Medeni Durum Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Medeni durum	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	Bekâr	93	5,61	7,91	1,14	831	.25
	Evli	40	5,70	8,95			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Medeni durum değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasında yapılan bağımsız grup t-testinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (t=1,14, p>.05). Bekâr öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği ile evli öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları benzer düzeydedir.

Örneklem grubunun *mesleki kıdem* değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” ANOVA sonuçları Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Kıdem	N	\bar{X}	ss	sd	f	p
Toplam	1-5 yıl	214	5,59	7,71	4-828	1,010	.401
	6-10 yıl	195	5,67	9,08			
	11-15 yıl	140	5,66	8,85			
	16-20 yıl	135	5,66	8,96			
	21 yıl ve üstü	149	5,82	8,61			
	Toplam	833	5,68	8,60			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Mesleki kıdem değişkenine göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir ($F(4-828)=1.010$, $p>.05$). Kıdemleri farklı öğretmenlerin kendi psikolojik iyi oluş özelliklerini algılamaları birbirine benzer düzeydedir.

Öğrenim durumu değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” alt boyut ortalamaları arasındaki farkları gösteren ilişkisiz grup t testi sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14: Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	Lisans	30	5,70	8,21	1,41	831	.158
	Lisansüst	03	5,58	9,71			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Öğrenim durumu değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir ($t=1.41$, $p>.05$). Lisans mezunu olan öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş özelliği, lisansüstü mezunu olan öğretmenlerle benzer düzeydedir.

Görev yapılan okul türü değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” ANOVA sonuçları Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15: Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Okul türü	N	\bar{X}	ss	sd	F	P
Toplam	İlkokul	186	5,73	8,33	2-830	.44	.64
	Ortaokul	239	5,68	8,79			
	Lise	408	5,64	8,63			
	Toplam	833	5,68	8,60			

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Görev yapılan okul türü değişkenine göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir ($F(2-830)=.44$, $p>.05$). Farklı eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri birbirinden farklılaşmamıştır.

Örneklem grubunun görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” alt boyut ortalamaları arasındaki farklar Tablo 16’da gösterilmiştir.

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki

Tablo 16 :Görev Yapılan Okuldaki Çalışma Süresi Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyut Ortalamaları Arasındaki Farklar

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği	Kurum kıdem	N	\bar{X}	ss	t	sd	P
Toplam	5 yıl ve altı	12	5,62	8,42	-2,40	831	.017*
	6 yıl ve üstü	21	5,82	9,00			

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre, “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir ($t=-2,40$, $p<.05$). Okuldaki görev süresi 6 yıl ve üstü olan öğretmenlerin algıladığı psikolojik iyi oluş düzeyi, okuldaki görev süresi 5 yıl ve altı olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Örneklem grubunun *branş* değişkenine göre “psikolojik iyi oluş ölçeği” ANOVA sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo17: Branş Değişkenine Göre Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ANOVA Sonuçları

Psikoloji İyi Oluş Ölçeği	Branş	N	\bar{X}	ss	sd	f	p	Fark
	Türkçe-Edebiyat (1)	86	5,48	8,73	10-822	3,76	.000	
	Matematik (2)	1	5,48	9,19				
	Fen Bilimleri (3)	75	5,29	10,74				3-6
	Sosyal Bilimler (4)	1	5,47	9,32				
	Yabancı Diller (5)	03	5,79	8,00				
	Beden-Müzik-Resim (6)	6	5,99	7,00				
	Sınıf Öğretmeni (7)	51	5,75	8,28				
	Meslek Dersleri (8)	05	5,94	7,36				3-8
	Din Bilgisi (9)	3	5,75	4,59				
	Psikoloji-Felsefe-PDR (10)	7	5,52	9,52				
	Okul Öncesi	5	6,10	4,63				3-11

(11)				
Toplam	33	5,68	8,60	

*p<.05 **p<.01 ***p<.001

Branş değişkenine göre “Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” Toplam puan ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir (p<.001). İkili gruplar arasındaki farklılıkları belirlemek üzere yapılan Tamhane testinde bazı ikili karşılaştırmalar için istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Beden Eğitimi-Müzik-Resim (6), Meslek Dersleri (8) ve Okul Öncesi (11) kurum öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri, fen bilgisi branşındaki öğretmenlerden anlamlı derecede daha yüksektir (p<.05). Diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ölçeği alt boyutları ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiler Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Toplam Puanları Arasındaki İlişkiler

N:833		
Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi		Psikolojik İyi Oluş Toplam
Katılım		.204(***)
Özgürlük		.190(***)
Özerklik		.294(***)

“Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” “Katılım” Alt boyut toplam puanları ile psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur (r= .204). “Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” “Özgürlük” Alt boyut toplam puanları ile psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur (r= .190). “Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği” “Özerklik” alt boyut toplam puanları ile psikolojik iyi oluş toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur (r= .294).

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları Psikolojik İyi Oluş(a)

Tahmin ediciler	R	R ²	R ² değişim
a	,297(a)	.088	.088

a Predictors: (Constant), özerklik toplam, katılım toplam, özgürlük toplam

**Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki**

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları değişkenleri, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler vermektedir. Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki çoklu korelasyon katsayısı $R = ,297$, $R^2 = 0,088$ 'dir. Bütün alt boyutlar, öğretmen psikolojik iyi oluş toplam varyansının %8.8'ini karşılamaktadır. Bu sonuç, istatistiksel açıdan anlamlı olmasına rağmen oldukça düşük düzeydedir.

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki regresyon katsayılarının anlamlılığını tespit etmek amacıyla t-testi yapılmıştır. Çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği Alt Boyutları Psikolojik İyi Oluş (b)

Değişken	Standart olmayan regresyon katsayısı		Standart regresyon katsayısı	t	p
	B	Std. hata			
	31,80	1,65		19,20	.00***
Katılım	.02	.02	.05	1,02	.30
Özgürlük	-.07	.06	-.07	-1,19	.23
Özerklik	.30	.04	.30	6,36	.00***

Bağımlı değişken: Psikolojik İyi Oluş

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde, sadece özerklik boyut puanlarının öğretmen psikolojik iyi oluş değişkeni üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları değişkenleri, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler vermektedir. Bu durum okul yönetiminin öğretmenlere karşı tavrının demokratik oldukça öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin artacağı şeklinde yorumlanabilir. Bu ilişki için çoklu doğrusal regresyon formülü: $\text{Toplam Psikolojik İyi Oluş Puanı} = 31,807 + (.301 * \text{Özerklik}) + (.023 * \text{Katılım}) + (-.071 * \text{Özgürlük})$ dır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada öğretmenlerin yöneticilerini “çoğu zaman” demokratik algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre öğretmenlerin yöneticilerini demokratik algılamalarında birinci en yüksek ortalama “özgürlük” alt boyutuna aittir. Bunu “özerklik” alt boyutu ikinci sırada izlemiştir. En son sırada ise “katılım” alt boyutu bulunmaktadır. Ulaşılan genel sonuç Gül ve Saraç'ın (2018) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin çoğunluğunun yöneticilerini demokratik bulmadıkları sonucu ile farklılık göstermektedir. Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği, Katılım

boyutunda gelen yanıtlar “çoğu zaman” aralığında çıkmıştır. Bu sonuçlar Bayata'nın (2017) sınıf öğretmenleriyle yapmış olduğu çalışma ile benzerlik gösterirken, Bakır'ın (2007) branş öğretmenleri ile yaptığı araştırmada ise öğretmenlerin yöneticilerini “her zaman” demokratik buldukları sonucu ile farklılık göstermektedir.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği, Özgürlük alt boyutu “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında çıkmıştır. Bu sonuç öğretmenlerin yöneticilerini özgürlük boyutunda çoğu zaman demokratik bulduklarını göstermektedir. İlgili çalışma sonucunda özgürlük alt boyutunda en düşük madde ortalamasına sahip olan madde, Bayata'nın (2017) yapmış olduğu çalışmada da en düşük ortalamaya sahip olan madde olarak çıkmıştır. Bu çalışma sonuçları Alakaş (2016), Bayır'ın (2016) yapmış olduğu çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Yönetimin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği, Özerklik alt boyutuna ilişkin bulgular eylemin “çoğu zaman” ve “bazen” aralığında gerçekleştiği söylenebilir. Ulaşılan bu sonuç Özdemir (2012), Alakaş (2016) ve Bayata'nın (2017) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmalarda da özerklik boyutunda öğretmenlerin yöneticilerini çoğu zaman demokratik buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin yönetimin demokratiklik düzeyine yönelik algıları alt boyut toplamları içerisinde “katılım” boyutunda anlamlı bir fark göstermemektedir. “Özgürlük” ve “özerklik” alt boyutlarında ise kadın öğretmenlerin yönetimi demokratik bulma düzeylerinin erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu farklılığın nedeni, kadın öğretmenlerin yöneticilerinin görüşlerine daha iyimser yaklaşmalarından kaynaklanabilir. Mevcut çalışma sonuçları Zencirci'nin (2003) çalışmasında cinsiyet değişkeninde anlamlı farklılık bulması açısından benzerlik göstermektedir. Ancak alt boyutlarda farklılaşmaktadır. Zencirci'nin (2003) çalışmasında “özgürlük” ve “özerklik” alt boyutlarında cinsiyetler arasında anlamlı farklılık bulunmazken, “katılım” boyutunda kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre yönetimi daha demokratik algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkeninde ulaşılan sonuçlar Başaran, Aksoy, Kıvanç'ın (2019) çalışmalarında ulaşılan sonuçlarla “özgürlük” ve “özerklik” alt boyutunda benzerlik gösterirken, “katılım” boyutunda erkek öğretmenlerin yönetimi daha demokratik algıladıkları sonucu ile farklılaşmaktadır. Mevcut çalışma sonuçları Bayata (2017) tarafından yapılan çalışma sonuçları ile “katılım” ve “özgürlük” alt boyutlarında benzerlik gösterse de “özerklik” boyutuna farklılaşmaktadır. Bakır (2007), Özdemir (2012), Argon ve Dilekçi (2014) ve Alakaş (2016) yapmış oldukları araştırma sonuçları mevcut çalışma sonuçlarının aksine alt boyutların hiçbirinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Medeni durum değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. Bu sonuca göre, evli ya da bekâr olma halinin kişinin medeni

durumunun bir belirleyicisi olduğu, ancak öğretmenlerin demokratik tutumlarını şekillendirmede bir etken olmadığı söylenebilir. Ulaşılan sonuçlar, Karakülçe'nin (2018) yaptığı çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Mesleki kıdem değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratik düzeyleri alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir. Bu sonuca göre, öğretmenlerin mesleki kıdem sürelerinin tecrübe kazanma, deneyim sahibi olma, alanda uzmanlaşma gibi konularda farklılık yaratabileceği ancak yöneticilerini demokratik bulmalarına yönelik algılarına etki etmediği söylenebilir. Ulaşılan bu sonuç Alakaş (2016), Karakülçe (2018) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir. Mevcut çalışma sonuçlarının aksine Bayır (2006), Akyel (2015) ve Bayata'nın (2017) çalışmalarında mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili çalışmalarda ulaşılan sonuç öğretmenlerin mesleki kıdem süreleri düştükçe okul yönetimini demokratik bulma düzeylerinin arttığı şeklindedir.

Öğrenim durumu değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyinde, "katılım" ve "özgürlük" alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. "Özerklik" alt boyutunda ise istatistiksel açıdan .001 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Bu bulgu sonucuna göre, lisansüstü öğrenim seviyesinde olan öğretmenlerin yönetimi daha az demokratik bulma nedenleri, demokratik yönetim şekliyle ilgili daha fazla bilgi sahibi olmaları ve bu doğrultuda da daha farklı beklentiler içerisinde olmalarından kaynaklanabilir. Argon ve Dilekçi (2014), Başaran, Aksoy ve Kıvanç'ın (2019) yaptığı çalışmalarda öğrenim durumu değişkenine göre mevcut çalışma bulgularında olduğu gibi anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bakır (2007), Özdemir (2012), Akyel (2015), Bayır (2016) ve Karakülçe'nin (2018) yapmış olduğu çalışmaların sonucunda mevcut araştırma sonuçlarının aksine öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Öğretmenin görev yaptığı okul türü değişkenine göre, çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) "katılım" ve "özgürlük" alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmazken, "özerklik" alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı farklılık meydana gelmiştir ($p < .01$). Bu sonuca göre ortaokulda görev yapan öğretmenlerin "özerklik" boyutunda yönetimi demokratik algılamaları, lise öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ortaokulda öğrencilerin yaş gruplarının küçük olması, öğretmen ve yöneticilerin daha korumacı bir tutum sergilemesi, buna bağlı olarak öğretmenler ve yönetim arasında iletişimin ve paylaşımın artması, daha etkileşimli bir okul ortamı oluşmasını sağlayabilir. Bu durum ortaokulda görev yapan öğretmenlerin yöneticilerini daha demokratik bulmalarına neden olan etkenlerden biri olarak yorumlanabilir. Yönetimin

demokratiklik düzeyini katılım, özgürlük ve özerklik boyutları açısından inceleyen Bakır'ın (2007) çalışmasında mevcut çalışma sonuçlarından farklı olarak boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyi "katılım" alt boyut toplamalarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık meydana gelmemiştir. "Özgürlük" ve "özerklik" alt boyut toplamalarında ise istatistiksel açıdan .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık meydana gelmiştir. Buna göre görev yapılan okuldaki görev süresi 6 yıl ve üstünde olan öğretmenlerin algıladığı "özgürlük" ve "özerkliğe" yönelik yönetimin demokratiklik düzeyi, görev yapılan kurumdaki görev süresi 5 yıl ve altında olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Bu durum, görev yaptığı okulda 6 yıl ve üstünde çalışma süresine sahip olan öğretmenlerin okulun sistemini tanıyıp olmaları, deneyimlerinin artmış olmasından kaynaklı olarak yorumlanabilir. Özbek'in (2015) çalışmasında ise bu sonuçlardan farklı olarak 6-10 yıl çalışma süresi olan öğretmenlerin 1 yıl ve daha az çalışma süresi olan öğretmenlere göre, okul yöneticilerinin demokratik bulma düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bayata (2017) ve Karakülçe'nin (2018) çalışma sonuçları mevcut çalışma sonuçlarının aksine öğretmenin yöneticinin demokratikliğini algılama düzeylerinin okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği şeklindedir.

Branş değişkenine göre çalışma grubu öğretmenlerinin algıladığı yönetimin demokratiklik düzeyleri alt boyut ortalamaları için yapılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) "katılıma" yönelik demokratiklik düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. "Özgürlük" ve "özerklik" alt boyutlarında ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmiştir ($p < .05$). Farklı branşlardaki öğretmenlerin özgürlük ve özerkliğe yönelik yönetimin demokratiklik düzeylerine yönelik algılarının birbirinden farklılaşmış olması, öğretmenlerin demokratiklik anlayışlarının farklı olmasından ve branşlarına ait okul içerisindeki beklentilerinin farklı boyutlarda olmasından kaynaklanabilir. ANOVA'da "özgürlük" ve "özerklik" alt boyut puan ortalamaları arasında kümülatif bir farklılık çıkmasına rağmen, post-hoc tekniklerden kullanılan Scheffe testinin alfa tipi hataya çok duyarlı olması nedeniyle hiçbir ikili grup karşılaştırmasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar elde edilememiştir. Bu sonuç Özan, Türkoğlu ve Şener (2010), Akyel'in (2015) çalışma sonuçlarıyla benzerlik gösterirken; Özdemir (2012), Bayır (2016), Bayata (2017) ve Karakülçe'nin (2018) çalışma sonuçlarında branş değişkeninde anlamlı farklılık bulunamamış olması sebebiyle farklılaşmaktadır.

Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin "katılıyorum" düzeyinde olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuca göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olması mutlu ve kendilerini iyi hissettikleri bir meslek grubu oldukları şeklinde

yorumlanabilir. Ulaşılan bu sonuç Ertürk, Keskinliç Kara ve Zafer Güneş (2016), Karaçam (2016), Köylü (2018) ve Şimşek'in (2018) yapmış olduğu çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin iyi derecede olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.01$). Bu sonuca göre kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri, erkek öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Öğretmenliğin toplumda çoğunlukla kadın mesleği olarak algılanması, kadınların annelik içgüdüleriyle de pekiştirdiği öğretmenlik mesleğini daha da sahiplenerek yapmaları psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek çıkmasına sebep olabileceği söylenebilir. Bu sonuç Danişment (2012) ve Ertürk ve diğerlerinin (2016) öğretmenlerle ilgili yapmış oldukları araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca Ryff (1989), Cenkseven (2004), Cirhinlioğlu (2006), Kuyumcu (2012), Eşigül (2013) ve Karabeyeser'in (2013) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmalarda kız öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Köylü (2018) yaptığı çalışmasında öğretmenler arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmezken, puan ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin psikolojik iyi oluş puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eroğlu (2013), Halisdemir (2013), Bilgin (2018), Demir (2018), Keleş (2018), Şimşek'in (2018) yapmış oldukları çalışmalarda mevcut çalışmanın aksine çalışma grubunu oluşturan öğretmenler arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerine medeni durum değişkeninde bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin evli ya da bekâr olmaya göre değişiklik göstermemesinin psikolojik iyi olmayı etkileyen faktörlerde medeni durumun etkilemediği şeklinde yorumlanabilir. Benzer sonuçlara Demirtaş (2016), Bilgin (2018), Keleş'in (2018) yaptıkları çalışmalarda da rastlanmaktadır. Mevcut sonuçların aksine Tütüncü'nün (2012) çalışmasında ise, evli çalışanların psikolojik iyi olma düzeylerinin bekâr çalışanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerine bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum kıdem değişkeninin öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri üzerinde etkili faktörlerden olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin psikolojik iyi olma hallerinin kıdemlerinden bağımsız özellik göstermekte olduğu söylenebilir. Mevcut çalışma sonuçları Demir (2018), Şimşek (2016) yaptığı çalışmalarla benzerlik gösterirken Köylü'nün (2018) çalışma sonuçları ile örtüşmemektedir.

Öğrenim durumu değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu

durum lisans veya lisansüstü eğitim mezunu olan öğretmenlerin hedeflenen amaçlarına ulaşmış olmalarına bağlı olarak kendi psikolojik iyi olma hallerini belirlediği, karşılaştırıldığında iyi oluş halinde bir farklılık yaratmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ulaşılan sonuç Demir (2018), Köylü (2018), Şimşek'in (2018) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Görev yapılan okul türü değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar meydana gelmemiştir. Bunun nedeni okullara ait kuralların ve uygulamaların merkezden belirleniyor olması, eğitim kurumlarının mimari özelliklerinin benzerliği, benzer kazanç durumları gibi etkenlerden kaynaklanabilir. Mevcut çalışma sonuçları Demir (2018) ve Keleş'in (2018) çalışmalarında ulaşılan sonuçlarla benzer olarak, okul türü değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinde bir farklılık olmadığı yönündedir. Mevcut çalışma sonuçları Demirtaş'ın (2016) çalışma bulgularıyla farklılık göstermektedir. Bu sonuç, ilkokullarda görev yapan yöneticilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan yöneticilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinden daha yüksek olduğu şeklindedir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre kurumdaki görev süresi 6 yıl ve üstünde olan öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, görev süresi 5 yıl ve altında olan öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni öğretmenlerin görev yaptıkları okulda uzun yıllar kalmış olmalarına bağlı olarak, sahiplenme, kendini ait hissetme gibi faktörlerden etkilenmesinden kaynaklanabilir. Bu sonuç Çelik'in (2016) çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermekte olup, okuldaki çalışma süresi arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin arttığı şeklindedir. Mevcut araştırma sonuçları Bilgin'in (2018) araştırma sonuçları ile farklılık göstermektedir. Bilgin'in (2018) araştırma sonuçları çalışma süresi değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında farklılık olmadığı şeklindedir.

Yapılan çalışmada branş değişkenine göre öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerine bakıldığında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < .05$). Bu sonuca göre beden eğitimi- müzik-resim, meslek ve okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeylerinin, fen bilgisi branşındaki öğretmenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni, sınav sistemlerine bağlı olarak branşlara verilen ağırlıkların farklılaşması, haftalık ders saat süreleri arasındaki farklılıklar, okulda öğrencilerin sınavda çıkma durumuna göre önem sırasına koyduğu branşlarda olan öğretmenlere yaklaşımları gibi nedenler branş öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş halleri arasında farklılığa neden olabilir. Bu çalışmada ulaşılan sonuçların aksine Şimşek (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin branş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçlar

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde, sadece özerklik boyut puanlarının öğretmen psikolojik iyi oluş değişkeni üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi Ölçeği alt boyutları değişkenleri, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile pozitif yöne anlamlı ilişkiler vermektedir. Bu durum 2015 PISA sonuçlarını ve Scheicher (2019)'in özerklik ile ilgili tespitlerini destekler niteliktedir. PISA verileri, bilginin öğretmenler arasında paylaşıldığı, demokratik ve özgürlüğü elinde bulunan okul sistemlerinde özerkliğin de pozitif bir avantaj olduğunu göstermektedir. TALIS'in sunduğu kanıtlarda ise, yüksek düzeyde mesleki özerklik ve işbirliği ve eğitsel liderlik niteliklerini taşıyan eşgüdüm kültürü içinde çalışan öğretmenlerin, okul içi mesleki gelişim faaliyetlerine daha çok katıldıkları ve bu faaliyetlerin öğretmenler üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir. Ülke sıralamalarına bakıldığında ise yüksek nitelik, okullar arasındaki rekabet seviyesiyle ve okulların, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin faydalandığı yüksek düzeyde özerlikle açıklanabilmektedir (Scheicher, 2019). Örneğin Hong Kong, okul yöneticilerine ve öğretmenlere; müfredatı, materyalleri ve öğretme yöntemlerini kişiselleştirme özgürlüğü verilmiştir. Bu özerkliğin genişlik ve derinliği, öğretmenler arasında mesleki özgüveni ve sürekli mesleki gelişime yönelik iç motivasyonu beslemiştir. Performansı kötü olan okullarda dahi devletin yönetime müdahale etmediği onun yerine okulun ve öğretmenlerinin karar alma gücüne güvendiği görülmektedir.

Araştırmada okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş durumuna etki eden çok sayıda değişkenden söz etmek mümkündür. Okul yönetiminin demokratiklik düzeyinin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşlarına etkisi düşük çıkmıştır. Bütün alt boyutlar, öğretmen psikolojik iyi oluş toplam varyansının %8,8'ini karşılamaktadır.

Okul yönetiminin demokratiklik düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin tespit edilmesini amaçlayan bu araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlara dayanarak şu öneriler getirilebilir; demokratik yönetim bilincini arttırmak amacıyla, yöneticilere eğitimler, çalıştaylar düzenlenebilir. Öğretmenlere okul içerisinde yönetim ile ilgili daha fazla iş, yetki ve sorumluluk verilerek yöneticilerle empati yapmaları sağlanabilir. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini geliştirmeye yönelik farklı etkinlikleri ve eğitimler verilebilir. Öğretmenlerin psikoloji iyi oluş düzeylerine etki eden nedenlere ilişkin nitel bir araştırma yapılabilir.

Kaynakça

- Açkalkın, A. (2016). *Toplumsal, kuramsal ve teknik yönleriyle okul yöneticiliği* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Akın, A. (2009). *Akılci duyusal davranışçı terapi odaklı grupla psikolojik danışmanın psikolojik iyi olma ve öz-duyarlık üzerindeki etkisi*, Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akyel, Ö. (2015). *Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak, okul müdürlerinin demokratik tutum ve davranış sergileme düzeylerinin belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alakaş, M. (2016). *Öğretmen görüşüyle okul yönetimlerinin demokratiklik düzeyi*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Arblaster, A. (1999). *Demokrasi* (Nilüfer Yılmaz, Çev.). Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Argon, T. ve Dilekçi, Ü. (2014). Öğretmenlerin okul müdürlerinin yönetim tarzları ve kurumsal itibara yönelik algıları arasındaki ilişki. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 161-181. doi: 10.7827/TurkishStudies. 6234.
- Aydın, İ. (2005) *Demokratik Değerler, Okulda Demokrasi ve Sorumluluk Eğitimi* . Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, No:214.
- Bakır, A. A. (2007). *Sergiledikleri demokratik tutum ve davranışlar açısından ilköğretim okulu yöneticilerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Başaran, İ. E. (1982). *Yönetimde insan ilişkileri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Başaran, H., Aksoy, N. ve Kıvanç, T. (2019). Okul örgütlerinde yönetimin demokratiklik düzeyinin katılım özgürlük ve özerklik boyutları açısından öğretmenlerce değerlendirilmesi (Balıkesir İli Örneği). *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 158-170. <http://dergipark.gov.tr/asead/issue/43544/524029>
- Bayata, G. (2017). *Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin demokratik tutumları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bayır, E. (2016). *Öğretmen algıları açısından ilk ve ortaokul yöneticilerinin demokratik tutumları üzerine bir araştırma*, Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilgin, Y. (2018). *Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin çalışma yaşam kalitesi, psikolojik iyi oluş ve örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (9. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cenkseven, F. (2004). *Üniversite öğrencilerinde özel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi*, Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Cirhinlioğlu, F. (2006). *Üniversite öğrencilerinde utanç eğilimi, dini yönelimler, benlik kurguları ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkiler*, Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, O. (2016). *Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş algılanan sosyal yetkinlik ve güvengenliğin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Danişment, R. (2012). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Demir, D. (2018). *Bilişim öğretmenlerinin sanal yalnızlık, mesleki tükenmişlik ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Demirtaş, S. (2016). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi. Mevlâna Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Eren, E. (1998). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Ertürk, A., Keskinliç Kara, S.B. ve Zafer Güneş, D. (2016). Duygusal emek ve psikolojik iyi oluş: Bir yordayıcı olarak yönetsel destek algısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1723-1744. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/291928>
- Eroğlu, N. (2013). *Psikolojik iyi olma ile topluluk hissi arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Esen, B. N. ve Nebioğlu, O. (1967). *Kölelik ve hürriyet*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.
- Eşigül, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları stres ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkide sosyal problem çözmenin aracı ve düzenleyici rolünün incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Forgeard, M. J. C., Jayawickreme, E., Kern, M., ve Seligman, M. E. P. (2011). Doing the right thing: Measuring Wellbeing for public policy. *International Journal of Wellbeing*, 1, 79-106. doi: 10.5502/ijw.v1i1.15

Gül, İ. ve Saraç, G. (2018). Okul müdürlerinin demokratik tutumları. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(10), 155-172. doi:10.20860/ijoses.435764

Gürsel, M. (1995). *Okul yönetimi* (2. Baskı). Konya: İnci Ofset.

Halisdemir, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red algıları arasındaki ilişkiler*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İlgar, L. (2000). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Karaçam, A. (2016). *Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algılarında yordayıcı olarak akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karakülçe, N. (2018). *İlkokul yöneticilerinin ve sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi ve demokratik tutumlarının incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma yöntemi* (2. Baskı). Ankara: Hacettepe-Taş Kitapçılık.

Karabeyeser, M. (2013). *Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları ve stresli yaşam olaylarına göre psikolojik iyi oluşu*, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022. doi: 10.1037//0022-3514.82.6.1007.

Keleş, M. (2018). *Okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma düzeyleri ile tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Köylü, D. (2018). *Öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Kuyumcu, B. (2012). *Üniversite öğrencilerinin duygularını fark etmeleri ve ifade etmeleri ile psikolojik iyi oluşları: kültürlerarası bir karşılaştırma*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Meyer, T. (2014). *Medya demokrasisi*. (Ahmet Fethi, Çev.). İstanbul: Berdan Matbaacılık.

Özdemir, A. (2012). *İlköğretim okul müdürlerinin demokratik tutumlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılık algısı ile ilişkisi*, Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özan, B., Türkoğlu, A.Z. ve Şener, G. (2010). Okul yöneticilerinin sergiledikleri demokratik tutum ve savranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 275-294.

**Okul Yönetiminin Demokratiklik Düzeyi ile Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşları
Arasındaki İlişki**

Özbek, B. (2015). *Öğretmenlerin okul yöneticilerinin demokratik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi. Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

PISA 2015 <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>

Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything or is it? explorations on the meaning of psychological well-being., *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.

Ryff, C. D., ve Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.

Scheiler, A. (2019) *Dünya Okulu 21. yüzyılda okul sistemi nasıl kurgulanmalı?*, (1. Baskı). İstanbul, BAU yayınları

Sezgin, F. ve Erdogan, O. (2015). Academic optimism, hope and zest for work as predictors of teacher self-efficacy and perceived success. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 7-19.

Şimşek, M. (2018). *Öğretmenlerin örgütsel imaj algıları ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasındaki ilişki*, Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 374-384.

Telef, B. B., Uzman E. ve Ergün E. (2013). Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş ve değerler arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 1297-1307.

Tütüncü, M. (2012). *Yönetici ve çalışanların psikolojik iyi olma ve stres düzeyleri açısından karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yeşil, R. (2002). *Okul ve ailede insan hakları ve demokrasi eğitimi*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yetkin, Ç. (1996). *Demokrasi ne değildir?* Cumhuriyet Gazetesi.

Zencirci, İ. (2003). *İlköğretim okullarında yönetimin demokratiklik düzeyinin katılım özgürlük ve özerklik boyutları açısından değerlendirilmesi*, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

